

ARVIOINTIKERTOMUS 2025

KAUPUNGINHALLITUKSEN LAUSUNTO

2. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

2.1. Yleinen kehitys, s. 15

Tarkastuslautakunta esittää huolensa liittyen toimialojen raportoimaan lisääntyneeseen epäasialliseen käytökseen ja jopa väkivallanuhkaan asiakaskohtaamisissa. Yhteiskunnan eri osa-alueilla lisääntynyt polarisaatiokehitys tulee näkyväksi monella tapaa kaupungin palvelujen yhteydessä. Suunnan kääntäminen varsinkin lasten ja nuorten kohdalla on erityisen tärkeää. Tarkastuslautakunta odottaa konkreettisia toimia kehityskulun katkaisemiseksi.

Lausunto: Tarkastuslautakunnan esittämä huoli on täysin aiheellinen ja toimenpiteitä on aloitettu tekemään vuoden 2026 aikana. Aggressiivisen ja hankalan asiakkaan kohtaamiseen sekä ”puhejudoon” on mahdollista itseään kouluttaa kaupungin koulutuspalveluiden kautta. Tämän lisäksi HR-tulee maksamaan yhden henkilön MAPA -kouluttaja koulutuksen. Kyseessä on turvalliset toimintamallit -koulutus, jonka avulla vahvistetaan henkilöstön kykyä ennakoida ja hallita haastavia ja uhkaavia asiakastilanteita turvallisesti ja ammattimaisesti. Oman kouluttajan avulla koulutuksia voidaan järjestää useammin ja edullisemmin. Lisäksi Turvallisuuskeskuksessa on järjestetty aiheeseen liittyviä koulutuksia henkilöstölle.

Vuoden 2026 keväällä pysäköinninvalvonnassa on otettu käyttöön ns. haalarikamerat, joiden on havaittu ennakoivasti vähentävän tarkastajiin kohdistavaa aggressiivista käytöstä. Vuoden 2026 keväällä on pysäköinninvalvonnassa otettu pilotointiin myös Secapp -mobiilisovellus. Pohjoisväylän monitoimitalolla, kahdessa työllisyyspalvelupisteessä (Harjavalta ja Kankaanpää), Nuorten työpajoilla sekä kaupungin johtoryhmässä. Sovellus on kehitetty kriisiviestintää ja häiriötilanne hälyttämistä varten. Secapp:n avulla yksin työskentelevä henkilö voi viestiä melko huomaamattomasti kehittyvästä uhkaavasta tilanteesta. Tällöin toisen työntekijä tuleminen samaan tilaan, voi rauhoittaa tilanteen.

Yksiköiden tulee työolojen arvioinnissa pohtia ja arvioida työhön liittyviä riskejä ja toimenpiteitä riskien pienentämiseksi. Uhkaava ja epäasiallinen käytös on yksi huomioon otettavista riskeistä.

Lausunto: Sivistystoimiala tunnistaa tarkastuslautakunnan esittämän huolen epäasiallisen käytöksen ja väkivallan uhan lisääntymisestä asiakaskohtaamisissa sekä ilmiön kytkeytymisen laajempaan yhteiskunnalliseen polarisaatiokehitykseen. Ilmiö näkyy erityisesti lasten ja nuorten käyttäytymisessä ja hyvinvoinnissa, ja siihen vastaaminen edellyttää pitkäjänteistä, monialaista ja ennaltaehkäisevää työtä. Sivistystoimialalla on toteutettu ja edelleen vahvistetaan toimenpiteitä kehityksen katkaisemiseksi. Keskeisiä

toimia ovat oppimisen tuen uudistaminen ja varhainen, joustava tuki, opetus- ja ohjaajaresurssien vahvistaminen, pienempien opetusryhmien edistäminen sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen väkivallan uhan tilanteiden varalta. Porin kaupungin osalta erityisopettajaresurssi on parantunut suhteessa oppilasmäärään, samoin konsulttivien erityisopettajien työskentelyä on lisätty. Ennaltaehkäisevä työ perustuu yhteisöllisen ja turvallisen oppimisympäristön vahvistamiseen, jossa korostuvat yhdenvertaisuus, tasa-arvo sekä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan systemaattinen ehkäisy ja niihin puuttuminen. Tätä tukevat päivitetyt yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo- sekä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisemisen ja niihin puuttumisen suunnitelmat, koulukohtaiset toimintamallit sekä oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön osallistaminen. Lisäksi kodin ja koulun yhteistyötä sekä moniammatillista yhteistyötä opiskeluhuollon ja muiden palvelujen kanssa on lisätty, jotta tuen tarpeiden taustasyihin voidaan vaikuttaa vaikuttavasti. Hyvinvointityö kytkeytyy kaikkeen toimintaan ja sitä vahvistetaan myös alueellisena yhteistyönä eri toimijoiden kesken. Sivistystoimiala jatkaa konkreettisten toimien kehittämistä ja vaikuttavuuden seuranta yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden kumppaneiden kanssa. Tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia, ehkäistä häiriökäyttäytymistä ennalta sekä turvata henkilöstölle turvallinen työympäristö.

2.2. Toiminnallisten tavoitteiden kehitys, s. 16

Tarkastuslautakunta pitää toimialojen itsearvioinnin kannalta hyvänä ratkaisuna tilinpäätöksen yhteyteen tehtyä lisäystä, jossa toimiala ilmoittaa koontitaulukossa toteutuneet ja toteutumatta jääneet toiminnalliset tavoitteensa.

Lausunto: Toiminnallisten tavoitteiden määrittelyn ja raportoinnin osalta tehdään jatkuvaa kehitystyötä. Systematiikkaa näiden osalta ei voida kuitenkaan muuttaa joka vuosi. Positiivinen palaute merkitsee sitä, että suunta on ollut oikea.

Sivistystoimiala, s. 16

Tarkastuslautakunta toteaa, että sivistystoimialan Kasvava Pori painopisteeseen liittyvä tavoitteen asettelu on kehittynyt myönteiseen suuntaan aiempiin vuosiin verrattuna. Mittarit ovat nyt sellaisia, mihin toimiala pystyy itse vaikuttamaan.

Lausunto: Sivistystoimiala kiittää palautteesta.

Lukiokoulutus ja perusopetus, s. 17

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana, ettei tavoitetta perusopetuksen poissaoloprosentin laskusta saavutettu. Sen sijaan poissaolojen määrä kasvoi lähtötasoon nähden.

Lausunto: Poissaoloprosentti muodostuu kaikista poissaoloista, ja sitä tarkastellaan koulukohtaisten keskiarvojen perusteella. Lukuvuonna 2024–2025 poissaolot kasvoivat hieman aiempaan verrattuna, mutta kehitys on ollut maltillista. Jo saatavilla olevien

lukuvuoden 2025–2026 tietojen perusteella, poissaoloprosentit ovat kuitenkin kääntyneet laskuun (1.–6.-luokat 5,6 % ja 7.–9.-luokat 9,0 %), mikä viittaa siihen, että tehdyt toimenpiteet ovat alkaneet vaikuttaa. Poissaolojen ehkäisyyn on panostettu muun muassa tarkentamalla toimintamalleja, kehittämällä ohjaajien ja luokanohjaajien roolia sekä lisäämällä koulutusta ja kouluun kiinnittymistä tukevia käytäntöjä. Poissaolot jakautuvat epätasaisesti, ja suuri osa niistä kohdistuu pieneen joukkoon oppilaita. Näiden oppilaiden tilanteet edellyttävät usein yksilöllisiä ja moniammatillisia ratkaisuja. Poissaolojen taustalla on tyypillisesti lapsiperheiden yleisiä ongelmia (alhainen toimeentulo, nepsy-piirteisyys sekä vanhempien jaksaminen sekä hyvinvoinnin haasteet), minkä vuoksi yhteistyö koulun, sosiaali- ja terveystalveluiden sekä muiden toimijoiden välillä on keskeistä. Poissaoloihin puuttumista on systematisoitu päivittämällä toimintamalleja kansallisten suositusten mukaisesti. Toiminta etenee portaattain varhaisesta puuttumisesta kohdennettuihin ja tarvittaessa vahvempiin toimiin. Samalla on täsmennetty seurannan käytäntöjä sekä vahvistettu moniammatillista yhteistyötä, jotta oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet tunnistetaan ja niihin voidaan vastata tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Yläkoulujen henkilöstöresurssia on vahvistettu kouluvalmentajilla, joka tarvittaessa voi antaa tukea yksilöllisesti oppilaan poissaolotilanteissa.

Varhaiskasvatus, s. 17

Vuonna 2025 varhaiskasvatus saavutti kaikki sille asetetuista toiminnallisista tavoitteista. Vuotta aikaisemmin tilanne oli täysin päinvastainen, kun asettuja tavoitteita ei saavutettu lainkaan.

Täyttöprosentin osalta tarkastuslautakunta kysyy, onko mittaria mahdollista kohdistaa vastaamaan tarkemmin erilaisten yksiköiden toiminnan luonnetta? Lisäksi täyttöprosentin pidemmän aikavälin trendin seuraamisesta saattaisi olla hyötyä toiminnan suunnittelussa.

Lausunto: Täyttöaste on varhaiskasvatuksessa yksi toiminnan tehokkuutta kuvaava mittari. Se kertoo siitä, miten tehokkaasti tilat ja niihin mitoitettut varhaiskasvatuspaikat ovat käytössä. Lukuja tarkasteltaessa on tärkeää tunnistaa, että yksiköiden koko sekä toiminnan luonne vaikuttavat siihen, miten tarkoituksenmukaisesti mittari tilannetta kuvaa (esim. vuorohoitoyksiköiden sekä osa-aikainen varhaiskasvatus). Täyttöasteen lisäksi on tärkeää hyödyntää muita rinnakkaisia mittareita tarkemman kokonaiskuvan saamiseksi. Esimerkiksi käyttöaste kuvaa henkilöstön ja lasten suhdelukua päivittäisellä tasolla sekä yksikkö- että ryhmäkohtaisesti. Käyttöaste toimii mittarina myös sijaisten tarpeen määrittelyssä lakisääteisen mitoituksen varmistamiseksi. Täyttö- ja käyttöasteiden tarkastelun ohella on tärkeää kuukausittain seurata myös yksiköiden henkilöstökuluja. Pidemmän aikavälin trendiseurannan osalta toteamme, että täyttöasteen kehityksen systemaattinen tarkastelu on hyödyllinen väline palveluverkon ja resurssien suunnittelussa erityisesti lapsimäärien vähentyessä. Varhaiskasvatusyksikössä sekä täyttö- että käyttöasteen seurantaa tehdään systemaattisesti kuukausittain sekä hallinnon että yksiköiden tasolla. On tärkeää, että yksiköiden johtajat osaavat analysoida mittareiden tuottamaa tietoa suhteessa yksiköiden erilaisiin tilanteisiin.

Kulttuuripalvelut, s. 17

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kulttuuriyksikön tapahtumia koskevaan tavoitteeseen ja odottaa jatkossa täsmällisempiä mittareita tapahtumien järjestämisen osalta. Pori on vireä kulttuurikaupunki ja tapahtumatarjonnalla on suora yhteys kaupungin vetovoimaan.

Lausunto: Kulttuuriyksikössä kiinnitettiin huomiota tavoitteiden ja mittarien ”epämääräisyyteen” jo talousarviovuoden 2025 aikana. Vuosi 2025 oli ensimmäinen, kun kulttuuriyksikkö ei asettanut talousarviokirjaan perusyksikkökohtaisia tavoitteita vaan pyrki tiivistämään ja yksinkertaistamaan tavoitteensa läpileikkaamaan kaikkien perusyksiköiden toimintaa, onnistuen siinä korkeintaan kohtalaisesti.

Kuluvalle talousarviokaudelle tavoitteita ja niiden mittareita on muokattu antamaan eritellympi ja yksityiskohtaisempi käsitys kulttuuriyksikön palvelutarjonnasta ja palveluiden käyttäjistä. Vuonna 2026 raportoidaan yksiköiden kävijämäärien (fyysiset ja verkkovierailut eriteltynä) lisäksi kulttuuriyksikön toimijoiden järjestämät tapahtumat ja tilaisuudet jaoteltuna ikäkausimallin mukaan. Kaikista järjestettyjen toimintojen summasta erotetaan vielä omana erittelynään niin lapsille ja perheille, nuorille (13v.-17v.) kuin ikäihmisille (yli 70v.) suunnatut tapahtumat ja tilaisuudet.

Nuorisotyö, s. 18

Tarkastuslautakunta esittää huolensa liittyen kahdeksasluokkalaisten Move! -mittausten heikentyneisiin tuloksiin.

Lisäksi liikuntapalveluiden osalta tavoitteena olleet uimalaitosten kävijämäärät eivät ole edelleenkään nousseet koronaa edeltävälle tasolle. Pääsymaksukertymä vaikuttaa kuitenkin suoraan liikuntayksikön talouteen. **Tarkastuslautakunta haluaa kiittää lapsille ja nuorille tarjotusta mahdollisuudesta maksuttomiin uimalaitoskäynteihin.**

KAHDEKSASLUOKKALAISTEN MOVE!-MITTAUSTEN HEIKENTYNEET TULOKSET

Move!-tulosten kehitystä seurataan sivistystoimialalla säännöllisesti. Liian pitkälle menevien johtopäätösten vetäminen yksittäisistä tuloksista ei kuitenkaan välttämättä anna täsmällistä kuvaa perusopetuksen oppilaiden fyysisestä kunnosta, sillä tulosten välillä saattaa olla eri vuosina merkittävääkin vaihtelua. Jonkinlaista trendiä tuloksista voidaan kuitenkin havaita ja Move!-tuloksia käytetäänkin sekä liikuntayksikön että opetusyksikön (perusopetus) toiminnan suunnittelussa.

Kahdeksasluokkalaisten poikien kohdalla esimerkiksi niiden oppilaiden osuus, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla, on vuonna 2022 ja 2025 saman suuruinen. Kahdeksasluokkalaisten tyttöjen kohdalla prosenttiosuus on vastaavalla ajanjaksolla kasvanut (=heikentynyt) jopa yli 12 %-yksikköä. Muutos vaikuttaa niin suurelta, että tulosta on syytä arvioida, kun saadaan seuraavat tulokset vuoden 2026 joulukuussa.

Kahdeksasluokkalaisten sekä poikien että tyttöjen kestävyyskuntoa mittaava 20 metrin viivajuoksutulos on puolestaan kohentunut vuosien 2022–2024 aikana. Vuoden 2025 tulos

heikentyi edellisestä vuodesta sekä poikien että tyttöjen kohdalla. Vuoden 2022 tuloksiin nähden ollaan kuitenkin edelleen joko samalla tai paremmalla tasolla.

Viime vuosina esiin nousseen asiantuntijatiedon mukaan kokonaistuloksen sijaan Move!-tulosten seurantaan ja vertailuun juuri 20 metrin viivajuoksutulos antaakin paremman kuvan testiin osallistuneen vuosiluokan fyysisestä kunnosta.

Tällä hetkellä keskeisimmät toimenpiteet porilaisten lasten ja nuorten fyysisen kunnon kohentamiselle ovat liikuntayksikön koordinoiman Harrastamisen Porin mallin toiminnot sekä opetusyksikön (perusopetuksen) toimintaa ohjaavaan perusopetuslakiin kirjattu liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Päivitetty perusopetuslaki astui tältä osin voimaan 1.8.2026.

Harrastamisen Porin mallin puitteissa järjestettiin lukuvuoden 2025–2026 aikana 120 harrastusryhmää eri puolilla Poria, joihin osallistui yhteensä yli 1700 perusopetuksen oppilasta. Tämän lisäksi Harrastamisen Porin mallin höntsätoimintaan osallistui lukuvuoden aikana yli 6000 porilaista lasta ja nuorta. Höntsätoiminta on valvottua, mutta ei ohjattua, vapaamuotoista liikkumista, mihin ei tarvitse ilmoittautua erikseen. Höntsätoimintaa järjestettiin lukuvuoden 2025–2026 aikana 132 kertaa eri kohteissa, eri puolilla Poria. Harrastamisen Porin mallin toimintaa suunnitellaan niin, että se tavoittaisi yhä enemmän myös yläkouluikäisiä oppilaita, tavoitteena, että lisääntynyt liike näkyisi tulevaisuudessa myös Move!-tuloksissa.

Perusopetuslakiin kirjattua liikunnallista elämäntapaa edistetään ja toteutetaan perusopetuksen arjessa päivittäin sekä opetusyksikön ja liikuntayksikön yhteistyönä koulujen Liikuntapolkutoiminnan muodossa. Kaikki vuosiluokat kattavan Liikuntapolku-toiminnan kautta saadaan liikutettua kaikkia ikäluokkia ja tutustutettua näin kaikkia perusopetuksen oppilaita liikunnalliseen toimintaan. Myös näiden toimenpiteiden uskotaan näkyvän tulevaisuudessa myös Move!-tuloksissa.

UIMALAITOSTEN KÄVIJÄMÄÄRÄN NOSTAMINEN KORONAA EDELTÄVÄLLE TASOLLE

Uimalaitosten kävijämäärän nostamisessa koronaa edeltävälle ei ole onnistuttu. Uimalaitosten yhteenlaskettu kävijämäärä vaikuttaisi olevan vakiintunut vuosittaiselle 420 000–430 000 käynnin tasolle. Viimeisen koronapandemiaa edeltäneen vuoden 2019 yhteenlaskettu kävijämäärä uimalaitoksissa oli 472 592, joten uimalaitosten kävijämäärä on pudonnut koronavuosien jälkeen noin 10 %. Maauimalan osalta kävijämäärä on palannut vuoden 2019 tasolle. Maauimalan kesäkauden kävijämäärä saattaa silti heilahdella kesän sääolosuhteiden johdosta merkittävästi. Pudotus kävijämäärissä kohdentuu uimahalleihin. Meri-Porin uimahallin kävijämäärä on pudonnut vuoden 2019 tasosta jopa noin kolmanneksen, keskustan uimahallissa pudotus asiakasmäärässä on ollut noin 10 %.

Kävijämäärän pudotukseen on mahdotonta löytää yksittäistä syytä, mutta seuraavilla tekijöillä voidaan arvioida olevan vaikutusta kävijämäärään:

- koronavuosina alakouluikäisten ja tätä nuorempien lasten perheille ei ole välttämättä päässyt syntymään uimalaitoksissa käymisen kulttuuria, sillä laitoksissa useita

sulkujaksoja. Uimalaitosympäristö on vieras sellaiselle lapselle, nuorelle ja aikuiselle, joka ei ole aiemmin käynyt uimalaitoksessa.

- koronavuosien aikana nuorisopassin käyttäjät eivät tottuneet käyttämään passin sisältämiä uintikertoja, koska uimalaitokset olivat osittain suljettuja. Tämä näkyy erityisesti koronavuosien aikana nuorisopassin piiriin tulleissa ikäluokissa (5.–6.-luokat).

- koronavuosien aikana erityisesti ikääntyneiden liikkuminen saattoi vähentyä merkittävästi. Uimalaitoskäynnit jäivät rajoitusten ja sulkujen vuoksi väliin, eikä osa ikäihmisistä ole palannut takaisin uimalaitosten asiakkaaksi. Rajoituksilla ja suluilla on saattanut olla myös vaikutusta ikäihmisten toimintakykyyn ja osa koronaa edeltävästä asiakaskunnasta on saattanut jäädä pois myös tästä syystä.

- kuten lasten ja lapsiperheiden kohdalla, myös seniorikortin piiriin koronavuosien aikana tulleille henkilöille ei ole välttämättä päässyt syntymään seniorikortin hankkimisen ja uimalaitoksissa käymisen kulttuuria. Uimalaitosten sulut sekä koronauutisoinnin kautta syntynyt mielikuva uimalaitosympäristöstä ovat saattaneet vaikuttaa erityisesti tähän kohderyhmään.

- uimalaitosten pääsymaksut ovat nousseet vuosien 2019 ja 2025 välillä 21–29,3 %. Suurin euromääräinen muutos kyseisellä ajanjaksolla on kohdistunut keskustan uimahallin normaalihintaiseen pääsymaksuun (2019: 5,80 €, 2025: 7,50 €, muutos 1,70 €, 29,3 %). Samaan aikaan yleinen taloustilanne on heikentynyt, joten hinnankorotuksilla on saattanut olla vaikutusta uimahallin kävijämäärään. Hintoja on korotettu vuosien varrella sekä kaupungin taloustilanteesta että alv-lain muutoksista johtuen.

- Meri-Porin ja keskustan uimahallien aukioloaikoja supistettiin pääasiassa säästösyistä syksystä 2025 lähtien (taustalla myös muita tavoitteita). Uimahallien aukioloajat palautettiin takaisin aiemmalle tasolle keväällä 2026. Myös tällä muutoksella ja muutoksen aikaansaamalla keskustelulla on voinut olla vaikutusta uimahallien kävijämääriin.

- koronavuosien jälkeen Meri-Porin uimahallin vesijohtonäytteistä on löydetty legionellabakteeria, mikä on viivästynyt uimalaitoksen avaamista syksyllä 2023 ja 2024. Syksyllä 2025 uimahallin avaaminen viivästyi venyneistä kunnossapitotoista johtuen. Näillä syyskauden alkamisen viivästyksillä saattaa olla myös vaikutusta uimahallin kävijöiden käyttäytymiseen ja joitakin viikkoja lyhyempi käyttökausi vaikuttaa luonnollisesti kävijämääräkertymään.

Uimalaitosten kävijämäärien nostamiseksi pohditaan ja tehdään säännöllisesti toimenpiteitä. Lisääntyneillä kävijämäärillä on samaan tapaan vaikutuksia liikuntayksikön talouteen, kuin vähenevillä kävijämäärillä. Hintojen korottaminen ei automaattisesti lisää tuloja, sillä korotus oletettavasti vähentää kävijämääriä, joten vaikutus tulokertymään saattaa jäädä laskelmia olennaisesti pienemmäksi. Pääsymaksun alentamisella saattaisi olla positiivisia vaikutuksia tulokertymään. Liikuntayksikössä käydään koko ajan pohdiskelua siitä, miten saadaan lisättyä liikettä kaupunkilaisten arkeen ja lisättyä uimalaitosten kävijämääriä, saavuttaen kuitenkin yksikölle asetetut tulotavoitteet.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden uimahallikulttuurin syntymiseksi ja vahvistamiseksi esiopetuksen ja perusopetuksen alakoulujen uimaopetus nähdään tehokkaimpana keinona. Liikuntayksikkö toteuttaa parhaillaan yhdessä opetusyksikön kanssa OKM:n

rahoittamaa hanketta uimaopetuksen kehittämiseksi ja lasten uimataidon vahvistamiseksi. Hankkeen toimenpiteet kohdentuvat koko perusopetukseen, mutta pääpaino on uimaopetuksen lisäämisessä uimaopetuksen alkupäähän. Hankkeen myötä ensimmäisen vuosiluokan oppilaille järjestetään jatkossa myös uimaopetusta, joten esiopetusvaiheessa alkavan uimaopetuspolun alkuvaihe jatkuu katkeamatta toiselle vuosiluokalle asti.

Ikäihmisille kohdennetun seniorikortin käytön lisäämiseksi ja laajentamiseksi valmistellaan parhaillaan uudistusta, jonka myötä nykyisellään vuodeksi hankittavan seniorikortin voi tulevaisuudessa ostaa kuukausittain. Uudistus otetaan käyttöön, kun kaikki seniorikortin tekniseen toteutukseen liittyvät käytännöt saadaan ratkaistua.

MAKSUTTOMAT UIMALAITOSKÄYNNIT

Lapsille ja nuorille tarjotaan maksuttomia uimalaitoskäyntejä sekä pysyvästi nuorisopassissa (5.–9.- luokkalaiset) että kampanjaluonteisesti yhteistyössä Porin Lasten- ja Nuortensuojelu säätiön kanssa (kesällä 2026, edellisen kerran kesällä 2022). Lapsille ja nuorille tarjotut mahdollisuudet maksuttomiin uimalaitoskäynteihin ovat tärkeä keino ylläpitää yhdenvertaisia liikkumis- ja harrastusmahdollisuuksia. Maksuttomilla uimalaitoskäynneillä on merkittävä rooli myös uimataidon ylläpitämisessä. Sivistystoimiala pitää tärkeänä, että lasten, nuorten ja perheiden tietoisuutta nuorisopassin sisältämistä maksuttomista uimalaitoskäynneistä saadaan lisättyä ja käytettyjen uintikertojen määrää kasvatettua.

Elinvoima- ja ympäristötoimiala, s. 20

Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa konkreettista ja selkeämpää tavoitteenasettelua liittyen erityisesti elinvoima- ja ympäristötoimialan tavoitteisiin. Esimerkiksi asukasmäärään vaikuttaminen -tavoitteen osalta tarkastuslautakunta pitää vuoden 2025 tavoitteita epäselvinä ja tekojen suoraa vaikutusta asukasmäärään arveluttavana.

Lausunto: Elinvoima- ja ympäristötoimiala ottaa palautteen vastaan ja omalta osaltaan parantaa tavoitteenasettelua vuoden 2027 talousarvion valmistelussa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota työllisyydenhoidon osalta kuntouttavan työtoiminnan osallistujamääriin. Hyvinvointialue ei ole pystynyt edelleenkaan tarjoamaan riittävästi kuntouttavan työtoiminnan paikkoja. Kuntouttavassa työtoiminnassa oli keskimäärin 253 henkilöä kuukaudessa, vaikka tavoitetaso oli 360 henkilöä.

Lausunto: Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen palvelu, jonka järjestämisvastuu oli vuonna 2025 hyvinvointialueella. Satakunnan työllisyysalueen mahdollisuudet vaikuttaa kuntouttavan työtoiminnan osallistujamääriin ovat rajoittuneet asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin ja ohjaamiseen palvelun piiriin silloin kun asiakkaan työttömyysturvaan perustuva ns. aktivointiehto on täyttynyt ja Kela on antanut tästä tiedon. Varsinaisten kuntouttavan työtoiminnan paikkojen järjestämisestä ja palvelun resursoinnista vastaa Hyvinvointialue.

Vuoden 2025 aikana kuntouttavaa työtoimintaa koskeva lainsäädäntö oli valtakunnallisesti muutostilassa. Pääministeri Orpon hallitus oli linjannut kuntouttavan työtoiminnan uudistamisesta, minkä käytännön vaikutukset ja tuleva järjestämismalli ovat olleet pitkään epäselviä. Hyvinvointialueet valmistautuivat muutoksiin jo ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa.

Hallituksen esitys kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamiseksi annettiin syksyllä 2025, ja laki tuli voimaan 1.1.2026. Uudistuksen myötä aktivointisuunnitelmia laaditaan jatkossa pääsääntöisesti vain toimeentulotukea saaville työttömille, ja kuntouttavaan työtoimintaan ohjautumisen perusteet muuttuivat. Ohjausaloite on Hyvinvointialueen vastuulla. Hyvinvointialue todennäköisesti ennakoii tarvetta ylläpitää aiempaa kuntouttavan työtoiminnan palveluverkkoa.

Vuonna 2025 kuntouttavassa työtoiminnassa oli keskimäärin 253 henkilöä kuukaudessa tavoitetason ollessa 360 henkilöä. Osallistujamäärän jääminen tavoitteesta johtui ensisijaisesti siitä, ettei Hyvinvointialueella ollut käytettävissään riittävästi kuntouttavan työtoiminnan paikkoja suhteessa palvelutarpeeseen. Työllisyysalue jatkoi asiakkaiden ohjaamista palvelun piiriin niiden mahdollisuuksien puitteissa, jotka työvoimaviranomaiselle lainsäädännössä on annettu.

Lausunnon täydennys vuoden 2026 osalta

Työvoimapalveluiden ja sosiaalipalveluiden rajapintaa koskeva valtakunnallinen kehittämistyö on jatkunut myös vuonna 2026. Kuntouttavaa työtoimintaa koskeva lakimuutos tuli voimaan 1.1.2026, minkä jälkeen aktivointisuunnitelmia laaditaan pääsääntöisesti vain toimeentulotukea saaville työttömille. Työttömyysetuutta saavien henkilöiden osalta kuntouttavaan työtoimintaan voidaan ohjautua monialaisen työllistymissuunnitelman perusteella. Muutoksen tavoitteena oli keventää hallinnollisia menettelyjä ja selkeyttää palvelujärjestelmää, mitä se ei tehnyt. Sen sijaan osa asiakkaista jäi väliin putoajiksi, mikäli ei saa toimeentulotukea eikä täytä TYM-kriteerejä.

Vuoden 2026 aikana on lisäksi valmisteltu sosiaalihuollon palvelukokonaisuuden uudistamista. Valmistelussa esitetään, että sosiaalinen kuntoutus, kuntouttava työtoiminta sekä vammaisten henkilöiden työtoiminta yhdistetään uudeksi toimintakykyä, osallisuutta ja arjenhallintaa tukevaksi palveluksi.

Samanaikaisesti työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu työvoimapalvelujen keinovalikoiman täydentämistä työllisyyspoliittista avustusta koskevilla säädösmuutoksilla ("joihin myös määrärahaa tarvittaisiin").

Tekninen toimiala, s. 21

Tarkastuslautakunta toteaa tilatehokkuuden tavoitteiden asettelun kehittyneen vuoden aikana tarkoituksenmukaisempaan suuntaan. Kaupungin vajaakäytöllä olevia tiloja on kuluneen vuoden aikana seurattu ja ohjattu mittareita sekä toimenpiteitä käytöstä poistuneisiin kohteisiin. Tyhjiillään olevat ja ränsistyneet rakennukset heikentävät kuvaa kaupungin elinvoimasta.

Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen toimenpiteisiin kaupungin käytöstä poistuneiden ja myyntikelvottomien rakennusten poistamisessa kaupunkikuvasta.

Lausunto: Tekninen toimiala tunnistaa, että tyhjiillään olevat ja huonokuntoiset rakennukset voivat heikentää kaupunkikuvaa ja vaikuttaa kielteisesti alueiden viihtyvyyteen. Vajaakäyttöisten ja käytöstä poistuneiden kiinteistöjen tunnistamista sekä niiden jatkotoimenpiteiden suunnittelua jatketaan osana kaupungin kiinteistöomaisuuden kokonaisvaltaista hallintaa. Käytöstä poistuneiden rakennusten myyntiä, uusiokäyttömahdollisuuksia ja purkamista arvioidaan systemaattisesti kohdekohtaisesti taloudelliset, toiminnalliset ja kaupunkikuvalliset näkökohdat huomioiden.

Tekninen toimiala jatkaa toimenpiteitä käytöstä poistuneiden ja tarkoituksenmukaista käyttöä vailla olevien rakennusten poistamiseksi kaupungin kiinteistökannasta.

2.4. Taloudellisten tavoitteiden kehitys, s. 27

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kaupungin ulkoisten palveluiden ostojen kasvu on ainakin toistaiseksi saatu hallintaan.

Tarkastuslautakunta on aiemmin huomauttanut Porin kaupungin suhteellisen velkaantuneisuuden kasvusta yhdistettynä nousseisiin korkokustannuksiin ja tulojen kasvun heikkoon kehitykseen. Vuosi 2025 toi mukanaan parannusta laskeneiden suhteellisen velkaantuneisuuden ja korkokustannusten osalta.

Tarkastuslautakunta näkee parantuneessa taloudellisessa asemassa myönteisyyttä, kunhan jatkossa kyetään lisäksi huomioimaan kaupungin palvelurakenteen ja toimintojen tehostamistarve.

Lausunto: Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Kaupungin taloudellinen asema on parantunut johtuen Pori Energian vähemmistöosuuden myynnistä ja siihen liittyvistä järjestelyistä. Kaupungin lainamäärä on pienentynyt ja tuloksentekokyky parantunut jonkin verran. Johtuen kuitenkin yleisen talouskasvun heikkoudesta ja siitä että kaupungin asukasmäärä ei juurikaan kasva, toimintaa on pakko tehostaa jatkuvasti. Koska nykyisten palvelujen ja toimintojen karsiminen tai lopettaminen on käytännössä hyvin vaikeaa, huomio tulisi kiinnittää erityisesti siihen, että uusia toimintoja ei jatkuvasti keksitä lisää ja palvelutasoa ei nykyisestä nosteta. Vastuu tästä on toimialoilla. Talous- ja hallintoyksikkö pyrkii ohjaamaan asiaa tarkastuslautakunnan toivomaan suuntaan keskitetyn taloussuunnittelun ja controller-toiminnon kautta.

2.4.1. Suurten kaupunkien vertailu, s. 29

Pori Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnistä saatu myyntivoitto näkyy ainutlaatuisena eränä Porin kohdalla verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin. Tarkastuslautakunta jää seuraamaan käynnissä olevan sijoitustoiminnan sujuvuutta ja odotettuja hyötyjä. Tarkastuslautakuntaa edellyttää myös kaupungin oman sijoitustoiminnan osalta osaamisen ja asiantuntijuuden sekä läpinäkyvyyden vaatimuksia.

Lausunto: Sijoitustoiminta nykyisessä laajuudessaan lähes 360 miljoonan euron pääomalla on tässä mittakaavassa uusi toiminto kaupungille ja asiakokonaisuudesta käytännössä vastaavalle talous- ja hallintoyksikölle. Kyseisen toiminnon merkitys koko kaupungin taloudelle, kehitykselle ja ylipäänsä koko tulevaisuudelle on kriittinen. Ei ole yllättävää, että Porin sijoitusvarallisuuden kehityksestä ovat kiinnostuneita kaupungin luottamushenkilöiden ja toimielinten lisäksi media, kuntalaiset, muut kunnat ja monet muut instituutiot. Sijoitustoiminnan osalta talous- ja hallintoyksikkö on pitänyt yhtenä tärkeimpänä periaatteena avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Avointa raportointia tullaan jatkossa kehittämään järjestelmällisempään muotoon.

Tarkastuslautakunta edellyttää lausunnossaan kaupungin oman sijoitustoiminnan osalta osaamisen ja asiantuntijuuden vaatimuksia. Sijoitustoiminnan käytännön toteutuksesta ja koordinoinnista kaupungissa vastaa virkavastuulla talous- ja hallintojohtaja. Hänen alaisuudessaan sijoitustoiminnan asioita valmistelee rahoituspäällikkö. Kenenkään muiden toimenkuvaan nämä asiat eivät kuulu. Rahoituspäällikkö on osaava asiantuntija. Lienee parempi, että talous- ja hallintojohtajan osaamista ja asiantuntijuutta arvioi joku muu kuin allekirjoittanut.

2.4.2. Vuoden 2025 talousarvion ja tilinpäätöksen vertailu, s. 30

Kaupungin taloudellinen toteuma oli vuonna 2025 budjetoitua ainutlaatuisesti parempi kertaluonteisten erien vuoksi. Tarkastuslautakunta uudistaa havaintonsa kaupungin toimintatuottojen ja aidon toimitilatehokkuuden osuudesta pyrkimyksenä taloudellisesti kestävämpään asemaan.

Lausunto: Tarkastuslautakunnan havainto on edelleen oikea. Tilatehokkuus on ollut jo vuosia tärkeä kokonaisuus kaupungin taloudenpidossa. Sen tavoitteellisuutta tulee kuitenkin lisätä huomattavasti ja toimenpiteiden osalta pitää päästä nykyistä nopeammin konkreettisiin ratkaisuihin. Tähän tullaan kiinnittämään erityishuomio taloussuunnittelussa.

Lausunto: Tekninen toimiala pitää tärkeänä tilatehokkuuden jatkuvaa kehittämistä. Tilatehokkuuden tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti määritettyjen mittareiden avulla. Tilatarpeiden muutoksiin pyritään vastaamaan ennakoivasti siten, että kaupungin käytössä oleva tilakanta pysyy mahdollisimman tarkoituksenmukaisena, kustannustehokkaana ja palvelutuotannon tarpeita vastaavana.

3. KAUPUNKIKONSERNI, s. 33

Tarkastuslautakunta kysyy, onko konsernijohdossa kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan lisäksi toimivien viranhaltijoiden tehtävät osana konsernijohtoa järjestetty sekä vastuutettu niin, että tehtävien aktiivinen ja tarkoituksenmukainen toteutus mahdollistuu?

Tarkastuslautakunta huomauttaa edelleen siitä, että omistajaohjausyksikön resursointia kuormittavat konserniyhtiöiden toimitusjohtajatehtäviin liittyvät kaksoisroolit.

Lausunto: Pääsääntöisesti kyllä, mutta Porin kaupungin kokoisessa konsernissa syntyy toisinaan tilanteita, joissa ympäristöstä, toisista osapuolista tai muuttuvista olosuhteista johtuen turvaudutaan niin sanotusti tarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin. Kysymyksellä varmaankin viitataan elinvoima- ja ympäristötoimialan johtajan tilanteeseen, mikä liittyy osaltaan Mäntyluodon telakalla jo aiemmin tehtyihin omistusjärjestelyihin, mutta myös siitä seuranneeseen myönteiseen kehitykseen. Koska toimialajohtajalla on tässä tapauksessa ollut keskeinen rooli Suistokiinteistöt Oy:n toimitusjohtajan asemassa neuvottelijana muun muassa telakkayhtiön kanssa, on siihen liittyvä jatkuvuus ollut syytä turvata. Asia on saatu viimein hyvälle kehitysuralle, ja yhdessä telakkayhtiön kanssa tehtyjen investointiohjelmien toimeenpanon myötä voidaan toki tilanteen nähdä jatkossa vakiintuvan.

Konsernijohdolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen, s. 34

Konsernin laskennallinen lainanhoitokate oli vuoden 2025 tilinpäätöshetkellä 1,1 eli tavoitteen mukaisesti yli yhden. Konsernin tilinpäätöshetken laskennallinen lainanhoitokate on ollut kaksi edellistä valtuustokautta keskimäärin 1,1 tasolla. Tämä tarkoittaa, että konsernin tulorahoitus on kattanut lainoista aiheutuvat velvoitteet noin 110 prosenttisesti.

Tarkastuslautakunta kysyy, millä edellytyksillä konsernin laskennallisen lainanhoitokatteen osalta voitaisi tavoitella kestävän talouden minimiriittävyyden sijaan strategian mukaista taloudellista liikkumavaraa?

Taloudellinen liikkumavara voisi konsernin laskennallisen lainanhoitokatteen osalta tarkoittaa lainanhoitokulujen kattamista vuositasolla esimerkiksi noin 130–150 prosenttisesti.

Lausunto: Jos lainanhoitokatteeseen liittyvää tavoitetta halutaan muuttaa tiukemmaksi, tulee konserniyhtiöt ryhmitellä tarkoituksenmukaisiin ryhmiin ja asettaa ryhmäkohtaiset tavoitteet. Perusteluna tälle näkemykselle on, että esimerkiksi Pori Energia Oy:n osalta lainarahoitukseen liittyvät tavoitteet on jo kirjattu osakassopimukseen. Toisena esimerkkinä voi käyttää niitä kiinteistöyhtiöitä, joiden tarkoituksena on tuottaa toimitiloja kaupungin palvelutuotantoa varten. Näiden osalta lainanhoitokatteen nosto tarkoittaa kaupungille aiheutuvien vuokratukustannusten nousua ja siten painetta Porin kaupungin talousarvioon.

Omistajaohjauksen näkökulmasta katsottuna nykyinen tavoitetaso on perusteltu myös jatkossa.

Lausunto: Ottaen huomioon esimerkiksi Pori Energiassa vuonna 2025 ja erityisesti vuonna 2026 tehty ”järjestelyt”, Porin konsernin lainanhoitokatteen tarkastelu ei kokonaisuutena ole kovinkaan relevantti tunnusluku. Ylipäänsä verorahoitteisten ja liiketoimintaan perustuvien lukujen tarkastelu yhdessä ilman tarkempaa pureutumista, on usein harhaanjohtavaa. Lainanhoitokate paranee käytännössä sillä, että tehdään parempaa tulosta tai/ja otetaan vähemmän velkaa. Verorahoitteisessa toiminnassa Investointien ja lainamäärän kasvattaminen on puhtaasti taloudellisesti ajateltuna aina huono suunta. Peruskunnan tulos heikkenee lähes jokaisesta lisäinvestoinnista. Liiketoiminnassa taas investoinneilla ja lainamäärän lisäämisellä pyritään parantamaan tulosta. Näitä asioita ei kannattaisi kovin paljon sekoittaa keskenään.

Tarkastuslautakunta näkee hyväksi, että vuonna 2025 päivitetty konserniohje mahdollistaa konserniyhtiöiden hallitustyöskentelyn ammatillisuuden vahvistamisen.

Lausunto: Elinvoima- ja ympäristötoimiala kiittää palautteesta ja toteaa samalla, että konserniohjetta tulee edelleen parantaa tästäkin näkökulmasta myös seuraavalla päivityskierroksella.

s. 35

Omistajapoliittisten linjausten päivittäminen siirtyi konsernijohtoon tavoitteena vuodelle 2026. Syynä tähän oli arviointihavaintojen perusteella sen varmistaminen, että linjauksia ohjaa uusin Pori 2035 -strategia. Omistajapoliittiset linjaukset on viety Porin kaupungissa yhteisötasolle vuoden 2021 päivityksessä.

Tarkastuslautakunta jää seuramaan, miten muun muassa konsernin sidosyksikköasemat tullaan esittämään päivitettyissä omistajapoliittisissa linjauksissa yhteisökohtaisesti niin, että esitystapa tukee samalla hankintalain muutokseen liittyvää päätöksentekoa

Lausunto: Elinvoima- ja ympäristötoimiala toteaa, että edellä mainittu seikka on yksi päivityskierroksella tavoiteltavista parannuksista.

3.1. Strategisille konserniyhtiöille määriteltyjen tavoitteiden toteutuminen

Keräämö Oy, s. 39

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, ettei Keräämö Oy ole voinut joko vertailukelpoisten organisaatioiden puuttuessa tai toimialueen kokonaiskierrätysasteen mittaushaasteiden vuoksi raportoida vuodelle 2025 asetettujen tavoitemittareiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko Keräämö Oy:llä mahdollisuus nykyhetkellä raportoida omistajille esimerkiksi yhtiön henkilöstö- ja asiakastyytyväisyydestä? Omistajapoliittisten linjausten valossa arvioidaan, että yhtiön omistajilla on myös tarve vuositavoitteille, jotka kertovat Keräämö Oy:n tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta valtakunnan tasolla.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että Keräämö Oy:lle asetetaan sellaiset tavoitemittarit, joiden toteutumisesta yhtiön on mahdollista raportoida ja jotka vastaavat omistajien tiedontarpeeseen.

Lausunto: Keräämö Oy on toteuttanut sekä henkilöstö- että asiakastyytyväisyyskyselyjä, joiden tuloksia on mahdollista raportoida omistajille. Ensimmäiset tavoitteet yhtiölle asetettiin toiminnan käynnistämisyksikössä, joten osa tavoitteista todettiin myöhemmin

raportoinnin kannalta mahdottomiksi. Yhtiölle on yhteistyössä omistajaohjauksen kanssa määritelty tämän jälkeen uudet tavoitteet, jotka pystytään myös raportoimaan.

Porin Satama Oy, s. 45

Tarkastuslautakunta suositteli vuonna 2024, että omistajaohjauksesta vastuulliset varmistavat, että Porin Satama Oy raportoi numeraaliset toteumat liittyen numeraalisiin tavoitteisiin. Porin Satama Oy on kuitenkin vuosittain raportoinut omistajan asettamiin tavoitteisiin liittyvien tavoitemittareiden toteutuneet arvot omistajaohjaukselle pyydetysti. Tieto on karsiutunut kaupungin tilinpäätösvaiheessa.

Tarkastuslautakunta edellyttää omistajaohjauksesta vastuullisten varmistavan, että myös tavoitemittareiden numeraaliset toteuma-arvot raportoidaan kaikkien strategisten konserniyhtiöiden osalta linjassa talousarvion kanssa.

Lausunto: Omistajaohjaus laatii vuosittain tilinpäätösraportin kaikista tytäryhtiöistä sekä lisäksi kaupungin tilinpäätökseen laaditaan selvitys strategisten yhtiöiden tavoitteiden toteumasta. Omistajaohjauksen tilinpäätösraportin liitteenä on tytäryhtiöiden täyttämät sähköiset raportointilomakkeet.

Sekä raportin että tilinpäätöstekstien laadinnassa on ollut tavoitteena luoda tiivis ja selkeä kokonaiskuva yhtiöiden tilanteesta. Tällöin kantaa on otettu vain siihen, onko tavoitteisiin päästy. Mikäli tavoitteisiin ei ole päästy, on syitä pyritty avaamaan raportissa. Raportissa ei ole esitetty tarkkoja numeraalisia tavoitteiden toteuma-arvoja, koska nämä pääsääntöisesti käyvät ilmi raportointilomakkeista. Porin Satama on toimittanut raportointilomakkeen liitteenä numeraalista lisämateriaalia, jota ei ole liitetty kaupunginhallituksen kokousmateriaaliin. Syynä tähän on ollut se, että kaikista yhtiöistä on pyritty toimittamaan päätöksentekoon mahdollisimman samankaltaiset materiaalit. Jatkossa on mahdollista liittää enemmän materiaalia raportin liitteeksi.

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy, s. 51

Tarkastuslautakunta kysyy, millaisia työkaluja Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy toivoo käyttöönsä valmistuvien opiskelijoiden työllistymisen tukemiseksi ja edistämiseksi? Työkaluilla tarkoitetaan esimerkiksi tapahtumia, yhteistyöfoorumeita tai resurssointia.

Lausunto: Keskeisiä työkaluja valmistuvien opiskelijoiden työllistymisen tukemisessa ovat pitkäjänteinen yritysyritys, yritysten tarpeista lähtevä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKI), yritysverkostojen systemaattinen kehittäminen sekä oppilaitosten, työllisyysalueen ja työelämän välinen yhteistyö. Näitä toteutetaan muun muassa Satakunnan ammattikorkeakoulun kumppanuusohjelman, yritys- ja TKI-toiminnan sekä käynnissä olevan asiakkuudenhallinnan (CRM) kehittämisen kautta.

Kumppanuusohjelma tukee yritysten ja SAMKin välistä pitkäjänteistä yhteistyötä rekrytoinnin, osaamisen kehittämisen, tutkimus- ja kehittämistoiminnan sekä tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakkoinnin teemoissa. Lisäksi opiskelijoiden työllistymistä tukee tiivis yhteistyö Satakunnan työllisyysalueen, Winnovan ja SataEdun kanssa. Yhteistyön avulla

voidaan tunnistaa työelämän osaamistarpeita, suunnitella yhteisiä rekrytointi- ja yritystapahtumia sekä vahvistaa opiskelijoiden työelämäkontakteja jo opintojen aikana.

Tärkeitä toimenpiteitä ovat yhteiset rekrytointi- ja kohtaamistapahtumat sekä harjoittelu- ja opinnäytetyöpolut, jotka vahvistavat opiskelijoiden kiinnittymistä alueen työmarkkinoille jo opintojen aikana. Niin ikään työllistymistä voisi edistää yrityksille suunnattujen kannustimien kehittäminen, joilla madalletaan kynnystä palkata vastavalmistuneita korkeakoulutettuja ja kansainvälisiä osaajia.

Erityisen tärkeänä nähdään olemassa olevien yhteistyörakenteiden edelleen tiivistäminen sekä yhteisen ennakointitiedon hyödyntäminen, jotta koulutusta, työllisyyspalveluja ja yritysten osaajatarpeita voidaan kohdentaa entistä vaikuttavammin. Tässä CRM-ratkaisujen kehittämisellä nähdään keskeinen rooli.

4. KESTÄVYYS

Tavoitteiden seuranta ja raportointi, s. 58

Tarkastuslautakunta näkee kestävyysraportoinnin kehityksen ja uuden yhtenäisemmän raportin keskeisinä kehitysaskeleina. Uudistunut kestävä kehityksen raportti tukee kestävyysasioiden kokonaiskuvan muodostamista ja lisää selkeyttä raportointiin.

Lausunto: Elinvoima- ja ympäristötoimiala kiittää palautteesta.

Vuodelle 2025 asetetun tavoitteen toteutumista on haastava täysin arvioida, koska toinen asetetuista mittareista osoittautui toimimattomaksi. Tavoite on kuitenkin merkitty tilinpäätökseen toteutuneeksi ja edistystä on tapahtunut.

Tarkastuslautakunta pitää vuosittaisen tavoitteiden ja mittareiden asettamista tärkeänä, jotta pidemmän aikavälin kestävyystavoitteiden toteutumisen edistymistä voidaan seurata ja niistä raportoida vuosittain. Tiekartan laajuuden vuoksi kokonaiskuvan muodostaminen nähdään tärkeäksi osaksi raportointia.

Lausunto: Elinvoima- ja ympäristötoimiala jakaa tarkastuslautakunnan näkemykset.

Työkaluja kestävä kehityksen arviointiin ja edistämiseen jatkossa, s. 60

Tarkastuslautakunta jää seuraamaan kestävyystyön ja raportoinnin jatkokehitystä sekä kiittää arviointityön yhteydessä esiin nousseiden asioiden huomioinnista osana kehitystyötä.

Lausunto: Elinvoima- ja ympäristötoimiala kiittää palautteesta.

5. MUUT HAVAINNOT

5.1. Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö

Tavoitteet ja mittarit, s. 64

Tarkastuslautakunta pitää vuoden 2026 talousarvioon asetettua tavoitetta sekä sitä kautta yhteistyöhön kohdistuvaa seurantaa ja raportointia hyvänä asiana. Tarkastuslautakunta jää seuraamaan miten sovittujen periaatteiden mitattavuus ja seuranta konkretisoidaan.

Lausunto: Hyvinvointialueen kanssa on yhdessä laadittu talousarviotasolla keskeisiä strategisen tason tavoitteita, kuten kiinteistöjärjestelyt ns. Kaupunginsairaalan osalta. Näiden tavoitteiden toteutuminen vuoden 2026 aikana tulee määrittämään yhteistyön onnistumista. Yhdessä maakuntaliiton kanssa tehty yhteistyösopimus, mikä on pitkälti Porin tuottama, antaa pohjaa seuraaville askelille HVA-yhteistyön osalta. Edelleen on ratkaisematta muun muassa yhdistystasolla työnjakoa esimerkiksi sosiaalitoimelle kuuluvien vastuiden osalta. Asunnottomuuden hallinta on yksi esimerkki aloista, joissa kaupunki on ottanut vetovastuuta.

Yhteistyön tilannekuva ja kehittämistarpeet, s. 65

Tarkastuslautakunta korostaa sekä käytännön toimintaan kytkeytyvän arjen yhteistyön että yleisten yhteistyörakenteiden ja strategisen tason yhteistyön toimivuuden merkitystä.

Lausunto: Porilla on tässä kysymyksessä maakunnan keskuskaupunkina luonnollinen ja selkeä rooli. Vuosittain järjestettävät kuntien ja HVA:n yhteistyöneuvottelut ovat hyvä rakenteellinen perusta kuntayhteistyön kehittämiseksi, mutta Pori tarvitsee lisäksi säännöllistä yhteistyötä HVA:n kanssa. Yhteistyö on tällä hetkellä pääosin sujuvaa ja myönteistä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhteistyössä havaituista haasteista huolimatta yhteistyön koetaan kehittyvän myönteisempään suuntaan.

Keskeisimpinä kehityskohteina nähdään roolien, vastuiden ja yhteisten tavoitteiden selkeyttäminen sekä tiedonkulun parantaminen. Näiden aikaansaaminen vaatii molemminpuolista ymmärrystä, yhteistä tahtotilaa sekä ohjaavien suunnitelmien laatimista yhdessä. Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimia yhteistyön edistämiseksi on suunnitteilla.

Lausunto: Kuten edellä mainittu, kiinteistöasioiden järjestely hyvässä yhteistyössä HVA:n kanssa on ollut yksi kriittinen painopiste, koska näiden järjestelyiden painoarvo on taloudellisesti sekä toiminnallisesti niin merkittäviä kysymyksiä sekä kaupungille että HVA:lle. Asuntopolitiikkaan sekä asunnottomuuteen liittyvät asiat on saatu viimeisten vuosien aikana aiempaa paremmin organisoitua nimenomaan yhteistyön perusteella.

Seuraavassa vaiheessa olisi tarkoituksenmukaista kehittää yhteistyötä vähävaraisten elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä eritoten sen osalta, miten kolmannen sektorin arvokasta työtä voidaan mahdollistaa molempien tahojen tasapuolisella yhteistyöllä ja panoksilla. Lisäksi aivan keskeinen meneillään oleva kehityskohde on turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Yhteinen suunnittelu- ja harjoitustoiminta on tällä hetkellä yhteistyön edistämisen keskiössä johtuen osaksi myös valtionhallinnon alueuudistuksista.

5.2. Infran korjausvelka: katuverkko, kevyen liikenteen väylät ja sillat

Liikennealueiden korjausten sekä perusparannusten suunnittelu- ja toteutusvastuut, s. 69

Katuverkon, kevyen liikenteen väylien sekä siltojen perusparannus- ja korjausinvestointien suunnittelua sekä toteutusta johdetaan Porin kaupungissa tiedolla. Pohjana toimivat viiden vuoden välein toteutetut kuntotarkastukset.

Tarkastuslautakunta näkee mahdollisimman ajantasaisen tilannekuvan ylläpitämisen liikenneväylien kunnosta tärkeäksi. Sään ääri-ilmiöt sekä muutokset esimerkiksi raskaan liikenteen määrissä ja kulkureiteissä voivat aiheuttaa liikenneväyliin nopeitakin kuntotasomuutoksia.

Lausunto: Tekninen toimiala pitää liikenneväylien kunnan tilannekuvan ylläpitämistä erittäin tärkeänä tehtävänä ja osana toimialan omaisuudenhallintaa. Katurekisterin tietokannan ylläpito sekä säännölliset kuntotarkastukset ja kantavuusmittaukset tuottavat tietoa katujen ja jalankulku sekä pyöräväylien perusparannusten ja uudelleenpäällystysten suunnitelmalliseen ohjelmointiin.

Tarkastuslautakunta esittää huolensa ydinkeskustan läpi kulkevan rekkaliikenteen vaikutuksesta pääkatujen kuntoon ja muihin rakenteisiin.

Lausunto: Tekninen toimiala toteaa, että huoli raskaan liikenteen aiheuttamista haitoista katujen ja muiden rakenteiden kuntoon on aiheellinen. Tärinähaittojen lieventämiseksi ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi keskustan 30 km/h nopeusrajoitusalueetta laajennettiin vuonna 2025. Vuosille 2027-28 esitetään Impolan ylikulkusillan uusimista, mikä mahdollistaa raskaalle liikenteelle uusia reittejä ja sen myötä raskaan liikenteen rajoittamisen keskustan alueella. Etenkin HCT-rekoille ei sillan valmistumisen jälkeen ole enää perusteltua myöntää ajolupaa Kivi-Porin alueen läpi.

Katuverkon ja kevyen liikenteen väylien korjausvelka

Katuverkon kuntotarkastusten tulosten perusteella arvioidaan, että vuodesta 2020 jatkuneella kaupunginvaltuuston hyväksymällä investointitahdilla Porin kaupunki on onnistunut ainakin puolittamaan katuverkon korjausvelan viidessä vuodessa. Merkittävien

uudisinvestointikohteiden rinnalla on samanaikaisesti investoitu siis myös katuverkon korjausvelan hallintaan.

Lausunto: Katuverkon kuntotarkastusten tulosten perusteella arvioidaan, että vuodesta 2020 jatkuneella kaupunginvaltuuston hyväksymällä investointitahdilla Porin kaupunki on onnistunut ainakin puolittamaan katuverkon korjausvelan viidessä vuodessa. Merkittävien uudisinvestointikohteiden rinnalla on samanaikaisesti investoitu siis myös katuverkon korjausvelan hallintaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että katuverkon ja kevyen liikenteen väylien korjausvelan kattaminen kokonaan pitkällä aikavälillä olisi toivottavaa alueen talouden, turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta.

Lausunto: Tekninen toimiala pitää katuverkon ja jalankulku- ja pyöräväylien korjausvelan kattamista hyvänä pitkän tähtäimen tavoitteena. Kuntien infra- ja rakennusomaisuuden korjausvelka on merkittävä taloudellinen ja toiminnallinen haaste. Sen hallinta vaatii sekä investointien lisäämistä että strategista, pitkäjänteistä omaisuudenhallintaa, palveluverkkojen päivitystä, hallittua ja harkittua kunnan ydintoiminnan kannalta tarpeettomasta omaisuudesta luopumista, jotta velka ei kasva entisestään ja kuntien huoltovarmuus ja vetovoima säilyvät. Korjausvelkaa ei ole taloudellisesti järkevää kattaa kokonaan, se vaatisi yli sadan miljoonan investointeja korjausrakentamiseen juuri tässä hetkessä. Taloudellisesti kestävä on pysäyttää korjausvelan kasvu ja maltillisesti pienentää korjausvelkaa. Realistisena ja kunnianhimoisena tavoitteena voidaan pitää sitä, että Porin kaupungin korjausvelka olisi pitkällä tähtäimellä verkkokaupunkeja pienempi.

Ei ehkä ole tarkoituksenmukaista nostaa yhtä osa-aluetta Porin kaupungin infra- ja rakennusomaisuuden korjausvelasta muita tärkeämmäksi, vaan tarkastella koko teknisen toimialan hallinnoimaa omaisuutta kokonaisuutena. Tarkastuskertomuksessa oli nostettu erityisesti kadut, pyörä- ja jalankulkuväylien tärkeyttä. Porissa on erittäin maltillinen teknisen toimialan vuosittainen investointisumma, noin 25 miljoonaa euroa vuodessa, verrokkikaupunkeihin nähden. Usein tila-/rakennusinvestointien vuosisumma on kuntasektorilla suurempi kuin infrainvestointien vuosisumma. Porissa kuitenkin juuri infraan on investoitu rakennusomaisuutta enemmän ja toimialalla nähdään, että jatkossa huomiota pitäisi erityisesti kiinnittää kokonaisuuteen, omaisuudenhallintaan ja korjausvelkaselvitysten säännölliseen päivittämiseen kaikissa teknisen toimialan omaisuuslajeissa, ettei minkään osa-alueen korjausvelka pääse pitkällä tähtäimellä kasvamaan. Nykyisellä investointitasolla tyydyttävässä kunnossa olevia katuosuuksia on paljon ja ilman perusparannustoimenpiteitä nämä tulevat ajan myötä putoamaan alempiin kuntoluokkiin.

Siltojen korjausvelka

Porin kaupungilla vaikuttaa arviointihetkellä olevan tilannekuva ja osaamista siltaomaisuuden korjausvelan hallinnan kehittämiseen.

Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään Porin kaupungin siltaomaisuuden korjausvelka-arvion euroina. Tällä tavalla siltojen korjausvelan hallinta saadaan nostettua samalle huomiotasolle katuverkon korjausvelan hallinnan kanssa.

Lausunto : Siltaomaisuuden korjausvelkalaskelma tullaan toteuttamaan infra- ja rakennuttamisyksiköiden yhteistyönä lähivuosina, kuitenkin viimeistään vuoden 2029 siltojen yleistarkastuksen yhteydessä. Siltojen kuntotason selvittämisen lisäksi määritellään optimaalinen kuntotaso, jonka alittavat sillat katsotaan olevan korjaustarpeessa ja laaditaan kustannusarviot huonokuntoisten siltojen saattamiseksi tavoitetasolle. Korjausvelkatiedon lisäksi on syytä selvittää siltaomaisuuden jälleenhankinta-arvo ja nykyarvo sekä se vuosittainen euromäärä, joka siltojen korjausinvestointeihin tulisi kohdentaa, jotta niiden kuntotaso paranisi hallitusti ja tasaisesti paremmaksi myöhemmin asetettavaan tavoitetasoon.

Asukkaiden palvelutyytyväisyys ja palautekanava

Asukkaiden mitattu palvelutyytyväisyys antaa arviointihetkellä huonomman kuvan katuverkon korjausvelan hallinnan tuloksellisuudesta kuin korjausvelka-arvion kehitys euroina.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että sähköinen palaute- ja vikailmoituskanava nostetaan nykyistä näkyvämmiin esiin Porin kaupungin nettisivuilla sekä esimerkiksi asukaslehdessä ja muissa tiedotuskanavissa. Asukkaiden aktiivisempi osallistaminen voi vaikuttaa positiivisesti esimerkiksi asukkaiden kokemaan palvelutyytyväisyyteen.

Lausunto: Tekninen toimiala pitää tarkastuslautakunnan suositusta perusteltuna. Kaupungilla on käytössä sähköinen palautepalvelu, jonka kautta asukkaat voivat antaa palautetta kaupungin palveluista sekä ilmoittaa havaitsemistaan vioista ja puutteista. Erityisesti yleisiä alueita koskevissa ilmoituksissa käytettävissä oleva karttapohjainen palautekanava mahdollistaa palautteen kohdentamisen suoraan oikeaan sijaintiin ja tukee siten palautteiden tehokasta käsittelyä.

Palautekanavaa on tuotu esille kaupungin viestinnässä jo nykyisin. Pori.fi-verkkosivuilla on oma palaute- ja vikailmoituksia kokoava sivu, ja sähköisen palautekanavan osoite pori.fi/palaute on ollut esillä myös kaupungin Sytyket-asukaslehdessä. Lisäksi Porin kaupungin asiakaspalvelu vastaanottaa kuntalaisilta palautteita ja vikailmoituksia.

Tarkastuslautakunnan havainnon perusteella palautekanavan löydettävyyttä ja tunnettuutta on kuitenkin perusteltua edelleen vahvistaa. Tekninen toimiala selvittää yhteistyössä kaupungin viestinnän kanssa mahdollisuuksia nostaa sähköistä palaute- ja vikailmoituskanavaa nykyistä näkyvämmiin esiin erityisesti pori.fi-sivustolla sekä kaupungin muissa viestintäkanavissa.

Samalla tavoitteena on kannustaa asukkaita käyttämään ensisijaisesti sähköistä ja karttapohjaista palautekanavaa yleisiä alueita koskevissa vikailmoituksissa. Paikkatietoon kohdistettu palaute helpottaa ilmoituksen ohjautumista oikealle vastuutaholle, nopeuttaa käsittelyä ja tuottaa tekniselle toimialalle tietoa, jota voidaan hyödyntää kunnossapidon suunnittelussa ja toiminnan kehittämisessä.

Palautekanavan tunnettuuden lisäämisen ohella tekninen toimiala pitää tärkeänä palautteista saatavan tiedon systemaattista hyödyntämistä sekä palautteiden käsittelyn sujuvuuden kehittämistä. Näin asukkaiden osallistuminen tukee osaltaan yleisten alueiden kunnossapidon tilannekuvaa ja palvelujen kehittämistä.

5.3. Porin Satama Oy

Säännöllisen linjaliikenteen puuttuminen aiheuttaa vaihtelua Porin sataman kautta kulkeviin tavaramääriin. Tämä puolestaan vaikuttaa suoraan sataman tulokseen. Viime vuosina satama on investoinut voimakkaasti satama-alueen infrastruktuuriin. Muun muassa 2025 valmistunut ro-ro -ramppi mahdollistaa uudentyyppisen rahdin kuljettamisen Porin sataman kautta.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko Porin Satama Oy:n lisäarvon tuottomahdollisuudet täysimääräisesti tunnistettu kaupungin strategisten yhtiöiden kokonaisuudessa?

Tarkastuslautakunta kannustaa Porin satamaa, satamaoperaattoreita sekä koko kaupungin elinvoimaketjua pohtimaan vielä rohkeita ja konkreettisia avauksia sataman kautta kuljetettavien tavaravirtojen lisäämiseksi. Strategisen suunnitelman sekä toimenpideohjelman avulla tulee tavoitella yhtiön taloudellisen tuloksen kestävää kasvua. Markkinoinnilla nähdään olevan tässä keskeinen rooli. Tarkastuslautakunta tulee seuraamaan tilannetta.

Lausunto: Säännöllisen konttiliikenteen rooli Porin Satama Oy:n lisäarvon tuottamisessa on ollut tunnistettuna jo usean vuoden ajan. Parhaillaankin asian eteen tehdään konkreettisia toimenpiteitä yhteistyössä Porin Satama Oy:n, satamaoperaattoreiden ja Porin kaupungin virkajohdon kesken. Erillisen strategisen suunnitelman laatimiselle ei nähdä tarvetta, vaan tällä hetkellä kysymys on osallisten tahojen välisestä tavoitteellisesta neuvottelutyöstä, johon panostetaan merkittävästi henkilö- ja aikaresursseja.